

FÖR OMFATTANDE EXPONERING AV LOGGA I MORGONSTUDION FÄLLEDES

Vid granskningsnämndens senaste möte prövades två SVT-ärenden. Ett inslag i Aktuellt prövades när det gällde mediets särskilda genomslagskraft och en generaliserande formulering men bedömdes inte vara "uppenbart kränkande" och friades. Ett inslag i Morgonstudion om Googles rapport om årets sökningar på internet fälldes på grund av att Googles logga bedömdes ha exponerats för mycket i förhållande till det informations- och underhållningsintresse som fanns. Nämnden kommer att ansöka om att SVT ska betala en särskild avgift på 50 000 kronor hos förvaltningsrätten.

LOGGA EXPONERADES FÖR MYCKET

FÄLLT: *Morgonstudion*, SVT1, 2021-12-08, inslag om vanliga sökord på internet; fråga om otillbörligt gynnande. Dnr. 21/04740.

Inslaget bestod av ett drygt sex minuter långt studiosamtal där en programledare och en representant från företaget Google diskuterade svenskarnas vanligaste sökord på söktjänsten Google under år 2021. Under samtalet visades sökorden på en stor bildskärm i studion samtidigt som de kommenterades av programledaren och Google-representanten. På bildskärmen, som visades till och från under hela inslaget, visades även Googles logotyp och söktjänstens karakteristiska layout. Logotypen syntes även på dator- och mobilskärmar som inslagets inledning var bildsatt med. Längst ned i bild stod "Detta sökte svenskarna efter på Google" att läsa på en elektronisk skylt under hela inslaget.

En anmälare ansåg bland annat att ett affärsdrivande företag gynnades genom exponeringen i inslaget och att SVT befäste företagets dominans på marknaden.

SVT yttrande sig och framförde bland annat att den aktuella rapporten om vilken information svenskarna sökt det gångna året hade ett stort nyhets- och informationsintresse. Google är den största av de söktjänster som används i Sverige och har därmed mest data. Enligt den senaste rapporten "Svenskarna och internet" använder 97 procent av svenskarna Google vid sökningar på Internet. I inslaget intervjuades en kommunikationschef på Google som berättade om de olika trenderna och sökningarna visades på bildskärm i studion samtidigt som trenderna kommenterades. Här framkom olika strömningar i samhället både vad gäller kulturella trender, underhållning, sport, nyhetshändelser och faktasökningar som varit aktuella. Överst på bildskärmen syntes Googles logotyp. Google var alltså källan till uppgifterna om sökningarna som visades och rapporten som var ämnet för inslaget. Detta innebar naturligtvis samtidigt ett gynnande. Enligt SVT uppvägdes dock detta av ett klart informations- och underhållningsintresse. Att i sammanhanget ta upp andra aktörer bedömdes inte vara relevant eftersom rapporten kom från Google.

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att det finns ett informations- och underhållningsintresse att uppmärksamma och diskutera sökord på Google. Under större delen av det aktuella inslaget visades emellertid Googles logotyp på en stor bildskärm i studion. Informations- eller underhållningsintresset motiverade inte ett framhävande av företaget på ett så omfattande sätt som denna exponering innebar. Inslaget strider därför mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att SVT ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande. Nämnden anser att överträdelsen motiverar en avgift om 50 000 kronor.

JÄMFÖRELSE MED "ETT AFRIKANSKT LAND" INTE UPPEBART KRÄNKANDE

FRIAT: Aktuellt, SVT2, 2022-01-20, inslag om hållbara energikällor inom EU; fråga om mediets genomslagskraft. Dnr. 22/00209.

Inslaget handlade om hållbara energikällor inom EU. I reportaget besöktes Ungern, ett land som satsat stort på kärnkraft och naturgas. Inslaget inleddes med bilder från staden Szada där korrespondenten på plats sade bland annat följande:

"Röken, den ligger tät i dalgångarna här i nordöstra Ungern. Det är få som har råd med el, husen värms med ved. Vi ser faktiskt bitvis en misär som för tankarna till ett afrikanskt land."

På bilderna syntes enkla hus eller skjul med plåttak. Ett hus som visades i närbild hade trasiga fönster, graffiti på väggarna och det låg bråte utanför. I staden träffade reportern en bilmekaniker som gav sin syn på EU:s klimatlagar. Det framgick av bilderna att mannen bodde under enklare förhållanden. Reportern sade: "Själv har han bara råd med naturgas till spisen. Huset värms med ved."

Anmälarna har sammanfattningsvis anfört att korrespondentens uttalande om "ett afrikanskt land" var kränkande, rasistiskt och generaliserande. Uttalandet spred en bild av Afrika som ett enda stort land snarare än den kontinent bestående av 54 olika länder med olika ekonomiska och sociala förutsättningar som det är. Anmälarna har även anfört att uttalandet var postkolonialistiskt fördomsfullt och att det riskerar bidra till den stereotypa bilden av Afrika som en fattig region.

SVT skrev i sitt yttrande att korrespondentens avsikt var att, utifrån sin breda erfarenhet, sammanfattande formulera sina intryck av situationen i nordöstra Ungern. Där fanns människor som levde i skjul utan vare sig el eller vatten. Situationen påminde korrespondenten om den misär som hon sett och skildrat i många fattiga länder på den afrikanska kontinenten. När korrespondenten använde sig av uttrycket "för tankarna till ett afrikanskt land" var det alltså för att på ett enkelt och kortfattat sätt beskriva det hon såg. Det var inget påstående om att det råder misär i alla länder i Afrika utan refererade, vilket framgick av sammanhanget, till fattiga områden. Det är väl känt att många länder på afrikanska kontinenten är långt fattigare och mer socioekonomiskt underutvecklade än de flesta länder i Europa, även om rika områden finns. Självklart fanns inget syfte att nedvärdera afrikanska länder med formuleringen. SVT bedömde att formuleringen, så som en förenklad, beskrivande referens, i det aktuella sammanhanget inte skulle upplevas som nedlåtande eller kränkande. SVT beklagar att anmälarna har uppfattat uttalandet som fördomsfullt.

Granskningsnämnden skriver i sitt beslut att man anser att klimatkorrespondentens jämförande beskrivning av levnadsförhållandena i nordvästra Ungern med "ett afrikanskt land" gav en förenklad och generaliserande bild av länderna i Afrika. Enligt nämndens mening var dock det svepande uttalandet inte uppenbart kränkande. Inslaget strider därför inte mot bestämmelsen om hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft. En ledamot var skiljaktig och ansåg att inslaget borde fällas.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!